

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ___ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності Прикладна статистика

за темою:

Статистичне дослідження колективних засобів розміщення

Виконавець

студент Обліково економічного факультету

Кравченко Алла Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

канд. економ. наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Милашко Ольга Генріхівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. КОЛЕКТИВНІ ЗАСОБИ РОЗСІЩЕННЯ ТА ЇХ ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ.....	6
1.1. Колективні засоби розміщення як основний інфраструктурний елемент в туризмі.....	6
1.2. Класифікація колективних форм розміщення.....	10
РОЗДІЛ 2. СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ КОЛЕКТИВНИХ ЗАСОБІВ РОЗМІЩЕННЯ.....	16
2.1. Аналіз структури і динаміки колективних засобів розміщення.....	16
2.2. Індексні моделі у колективних засобах розміщення	19
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ.....	33
3.1. Оцінювання стану та розвитку колективних засобів розміщення.....	33
3.2. Місце Одеського регіону у туристичній інфраструктурі України.....	51
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ	63

ВСТУП

Туризм сьогодні вважається одним із перспективних напрямків соціально-економічного розвитку країни, регіонів, міст. Адже туристичне господарство генерує 11 % валового продукту в світі, а туристична індустрія – 4,2 %.

Є багато переваг для країни від розвитку туристичної сфери, а саме:

- сприяє зростанню зайнятості;
- дає можливість диверсифікації економіки, оскільки дана сфера пов'язана з діяльністю більш як 50 галузей;
- підвищує інноваційність національного господарства;
- сприяє збереженню і розвитку культурного потенціалу;
- веде до гармонізації відносин між різними країнами і народами;
- сприяє збереженню екологічно безпечного довкілля є одним із чинників реалізації зовнішньої політики держав.

Насамперед, у засобах масової інформації населення активно проводиться реклама міжнародного туризму і майже відсутня реклама внутрішнього туризму, за виключенням загальновідомих зон туризму та рекреації.

Важливе значення для розвитку як міжнародного, так і внутрішнього туризму мають туристичні ресурси, які є основною метою подорожей. Внаслідок цих обставин вони зумовлюють і визначають найважливіші економічні показники туризму, такі як кількість туристів, ціна на послуги, географія подорожей, їх сезонний розподіл, тривалість перебування та ін. Тому комерційна робота в галузі туризму повинна будуватись на всеохоплюючому обліку туристичних ресурсів як в цілому по країні, так і по окремих регіонах.

Україна володіє багатими природно-кліматичними, культурно-історичними та національно-етнографічними ресурсами, які створюють передумови для розвитку багатьох видів туризму. Більшість регіонів України має туристичні ресурси, які належать до всіх трьох груп, що дає можливість виходу на туристичний ринок з привабливими туристичними пропозиціями.

Але є й фактори які заважають розвитку туристичної сфери в Україні, перерахуємо декілька з них:

- відсутність зрозумілої та чіткої стратегії розвитку туризму;
- відсутність сприятливого інвестиційного клімату;
- відсутність продуманої податкової політики;
- недостатній рівень туристичної інфраструктури, особливо порівняно з відповідною інфраструктурою розвинутих країн низький рівень життя населення України.

Доцільно було б вивчення даного напрямку розвитку доходу України, зважаючи на багатогранність питання, актуальність питання та низку невирішених питань.

Актуальність теми

Україна має багато гарних, незвіданих місцин якими можна захоплюватися та завдяки їм залучати туристів до України. Багато країн будують свій бюджет завдяки туристичним потокам. В Україні цей бік доходів майже не розглядається, або в недостатній мірі.

Мета та завдання випускної роботи

Метою являється оцінка стану та розвитку колективних засобів розміщення в Україні, а саме дослідження показників пропозиції та попиту в КЗР.

В даній роботі поставили такі завдання:

- проаналізувати колективні форми розміщення як основний інфраструктурний елемент в туризмі;
- обґрунтувати класифікацію колективних форм розміщення;
- здійснити факторний аналіз вартості перебування в колективних засобах розміщення;
- розглянути показники пропозиції та попиту за даними статистичних бюлетенів Державної служби статистики;
- проаналізувати структуру і динаміку колективних засобів розміщення;
- проаналізувати індексні моделі у колективних засобах розміщення;
- оцінити стан та розвиток колективних засобів розміщення;
- прогнозувати місце Одеського регіону в туристичній інфраструктурі України.

Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом дослідження являється діяльність підприємств розміщування відвідувачів України.

Предметом дослідження є всі колективні засоби розміщування України, а саме готелі та аналогічні засоби розміщування та спеціалізовані засоби розміщування.

Методи дослідження

У роботі використаний індексний метод за допомогою якого визначили динаміку колективних засобів розміщення, вартість перебування у КЗР та інші, а також зведення та групування статистичної інформації про колективні засоби розміщення. Застосовано також такі методи дослідження як порівняльно-географічний, статистичний, графічний, тощо.

Інформаційна база дослідження

Інформаційною базою вивчення колективних засобів розміщення є офіційний сайт Державної служби статистики України.[1]

Сучасні теоретико-методологічні засади вивчення вітчизняного готельного господарства в економічному аспекті, висвітлені в працях С.І. Байлик, де проаналізовано типологію колективних засобів розміщення за рівнем комфорту та функціональними ознаками, принципи формування сучасної готельної мережі в Україні та за кордоном. Особливості формування індустрії колективних засобів розміщення та ринку їх послуг на сучасному етапі, формування державної політики регулювання виробничо-комерційної діяльності та розвитку конкуренції в готельному бізнесі аналізуються в працях Р. Браймер, Л. Бортнікова, О.Веремеєнко, І. Кабушккіна та ін.[2] Серед науковців, які досліджують сучасний стан і динаміку розвитку індустрії гостинності України та її регіонів І. Асмолова, С. Байлик, М. Бойко, Л. Воротіна, С. Галасюк, В. Герасименко, О. Гусєва, В. Карсекін, Т. Коломієць, Г. Круль, Н. Кузнецова, О. Любіцева, М. Мальська, Ю. Маначинська, І. Мініч, О. Милашко, С. Нездоймінов, І. Пандяк, І. Писаревський, Л. Польова, П. Пуцентейло, Х. [3–11].

ВИСНОВОК

Розглядаючи колективні засоби розміщення їх поділяються на готелі та аналогічні засоби розміщення та спеціалізовані засоби розміщення. Розглядаючи їх структури визначили, що у 2016 році в Україні у структурі готелів та аналогічних засобів розміщення найбільшу частку займають готелі (67%), друге місце по кількості розміщених осіб займають туристичні бази, гірські притулки та інші місця для тимчасового розміщення (22%), не значну кількість розміщених осіб мають мотелі та інші КЗР. А у спеціалізованих засобах розміщення найбільшу частку по кількості розміщених складають бази відпочинку та інші заклади відпочинку (крім турбаз) і складають 73 %, санаторії складають 10% , дитячі санаторії – 6%, санаторії профілакторії та пансіонати відпочинку – 4%, інші СЗР – 3%.

При чому питома вага готелів та аналогічних засобів розміщення в загальній кількості КЗР складає майже 60%, а спеціалізованих засобів розміщення – 40%.

Порівнюючи середні показники у 2016 році порівняно з 2015 роком визначили, що місткість одного засобу в середньому по Україні для юридичних осіб у 2015 році складала 138 місць, а у 2016 році – 132 місця, середня місткість за рік зменшилась на 5 місць. Так само зменшилась місткість одного номеру в середньому на одне місце і складала відповідно 7 і 6 місць, а середня кількість номерів в одному закладі за ті ж роки зросла на 1 номер і складала відповідно 20 та 21 номерів.

Тривалість перебування громадян у колективних закладах розміщення майже не змінилась і складала що у 2015, що у 2016 році майже 5 днів.

А ось тривалість перебування 1-го іноземця зменшилась на 1 день і складала в 2015 році 3 дні а в 2016 році 2 дні.

За 2016 рік колективні засоби розміщення були заповнені на 21,6%, а у 2015 році на 19,0%. У 2016 році порівняно з 2015 роком використання місткості збільшилось майже на 3 %.

В середньому за 2016 рік ціна за 1 ліжко-день складала 417,70 грн, а в 2015 році складала 351,16 грн. В 2016 році порівняно з 2015 роком ціна на 1 ліжко-день збільшилась на 66,54 грн. Це не значне збільшення ціни зважаючи на те як зросли

ціни за комунальні послуги. Також по Україні ціна за один людино-день у 2016 році порівняно з 2015 роком як у готелях та аналогічних та аналогічних засобах розміщення так і в спеціалізованих засобах розміщення значно підвищилась, а це впливає на кількість розміщених осіб у колективних засобах розміщення.

У 2016 році порівняно з 2015 роком у готелях та аналогічних засобах розміщення ціна за 1 люд.-день збільшилась на 19,2%, кількість ночівель збільшилась на 8,4%, а вартість перебування всіх розміщених у закладах осіб протягом року збільшилась майже на 30%. У спеціалізованих засобах розміщення у 2016 році порівняно з 2015 роком ціна за один люд.-день зросла майже на 14%, а кількість ночівель навпаки зменшилась на 3%, загальна вартість перебування усіх розміщених осіб збільшилась на 10%. Тобто що у ГАЗР та СЗР ціна за 1 люд.-день та вартість перебування всіх розміщених у закладах осіб значно зросла, це певною мірою сказалося на кількості розміщених осіб у закладах даного типу.

Таким чином, у 2016 р. порівняно з 2015 р. загальна вартість перебування в колективних засобах розміщування України збільшилася на 1569799 тис. грн. або на 19,7 %; у тому числі, за рахунок збільшення кількості розміщених – на 869877 тис. грн. або на 10,9 %, за рахунок зменшення тривалості перебування одного розміщеного – на 822699 тис. грн. або на 10,3%, а за рахунок збільшення ціни за один людино-день (ліжко-день) загальна вартість перебування зросла на 1522525 тис. грн. або на 19,1 %. Інформація, що міститься в таблиці, дозволяє розрахувати питому вагу кожного фактора в загальному прирості вартості перебування. Найбільший вплив на зміну вартості перебування має зменшення тривалості перебування одного розміщеного – 55,41 % загального приросту обумовлено зміною саме цього фактора, 96,99 % загального приросту обумовлено збільшенням ціни за один людино-день (ліжко-день) і 55,41 % приросту вартості перебування обумовлено зростанням кількості розміщених.

А ось загальна кількість ночівель в КЗР у 2016 році порівняно з 2015 роком збільшилась на 581345 людино-днів або на 8,4%, у тому числі за рахунок зменшення тривалості перебування одного розміщеного загальна кількість ночівель зменшилась

на 475188 людино-днів або на 6,8%, а за рахунок збільшення кількості розміщених загальна кількість ночівель збільшилась на 1056533 людино-днів або на 15,2%.

Найбільше доходу у 2016 році по Україні було отримано від продажу номерів, а ось на першому місці за кількістю прибутків залишається місто Київ, на другому місці Львівська область, на третьому Одеська.

Проаналізувавши всі країни з яких з яких до України приїжджають іноземці, вибрали декілька країн з яких потік іноземних туристів більший і зрівняли показники 2015 року з показниками 2016 року. Можемо зробити висновок, у 2016 році порівняно з 2015 роком потік іноземних туристів значно зріс, найбільше зростання відбулось з таких країн як Туреччина (потік туристів зріс майже вдвічі), США, Польща, Ізраїль. В інших країнах потік іноземних туристів високий, але значних змін у 2016 році порівняно з 2015 роком не відбулося.

Оскільки найбільш конкурентними за кількістю туристів для Одеси є такі міста як Львів та Київ, доцільно було б їх порівняти. Порівняємо Одеську, Львівську області та місто Київ за середньою тривалістю перебування у колективних засобах розміщення, фактичні витрати на один день перебування в середньому за рік протягом 2015-2016 років.

Найбільшу кількість днів у КЗР проводять громадяни в Одеській області, але якщо порівнювати кількість днів у 2016 році порівняно з 2015 роком то у Львівській області середня тривалість перебування громадян зросла майже на 2 дні, а от у Одеській області та у Києві цей показник падає.

У 2016 році порівняно з 2015 роком в середньому за рік витрати на один день перебування у КЗР у Львівській, Одеській областях та місті Києві збільшились, але найдорожчим залишається м. Київ.

Отже можемо зробити висновок, що в Україні туризм поступово розвивається, збільшується кількість приїжджих з інших країн, хоча кількість КЗР зменшується, можливо краще менше колективних засобів розміщення проте якісніші, якісніше обслуговування та умови проживання. Держава отримує від туризму незначні кошти, зважаючи які ресурси має Україна, вона використовує їх не на повну. За статистикою найбільше коштів готові платити іноземці які вийшли на пенсію, але вони потребують

комфорту, вони дуже вимогливі до сервісу, обслуговування та комфортного відпочинку, культурної програми. Нажаль в Україні поки що з ці запити знаходяться на недостатньому рівні якості.

Якщо говорити про найбільш туристичні міста України то це однозначно м. Київ, Львівська та Одеська області. Вони змагаються між собою за право першості, але однозначним лідером все ж залишається м. Київ за кількістю приїжджих туристів та за вартістю номерів, хоча в Одеській області туристи зупиняються на триваліший час, а по кількості туристів Одеська область на третьому місці.

Якщо вдосконалити транспортний зв'язок, сферу обслуговування, та ще декілька значних показників Україна може заробити на туризмі значні кошти, адже в одній державі зібрані найбільш туристичні пам'ятки такі як гори, море, ріки та безліч інших.

Пропонуємо такі напрямки державної політики у сфері туризму:

- створення Національної туристичної організації;
- забезпечення інфраструктурного та інформаційного облаштування об'єктів культурної спадщини та природно-заповідного фонду;
- створення інтерактивної пошарової бази даних, що включає інформацію про всі туристичні та рекреаційні ресурси країни для формування національної мережі туристично-екскурсійних маршрутів;
- створення Національної мережі туристичних брендів;
- приведення до міжнародних вимог методів статистики у сфері туризму та впровадження рекомендованої Всесвітньою туристичною організацією системи сателітних рахунків;
- створення та ведення на різних мовах туристичного інтернет – порталу Visit Ukraine з представленням у єдиному форматі достовірної та актуальної інформації про туристичні можливості регіонів та міст України;
- розробка, виготовлення та розповсюдження в Україні та за кордоном друкованої продукції, яка пропагує туристичні можливості України;

- представлення туристичного потенціалу України на національних та міжнародних виставково-ярмаркових заходах, конференціях, форумах; маркетингове просування офіційного туристичного бренду України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України "Про оздоровлення та відпочинок дітей" від 04.09.2008 №375-VI (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України "Про туризм" від 15.09.1995 №324 (зі змінами та доповненнями).
3. ДСТУ 4527:2006 Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення.
4. ДСТУ 4268-2003 Послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги.
5. Міжнародні рекомендації зі статистики туризму 2008, Організація Об'єднаних Націй, департамент з економічних та соціальних справ, статистичний відділ, Всесвітня організація з туризму.
6. Компендіум Європейської статистичної комісії (Statistical Requirements Compendium, 2009 edition).
7. Підгорний А. З. Статистика туризму : навчальний посібник /А.З. Підгорний, О. Г. Милашко / Одеса: ОНЕУ, 2014. – 204 с.
8. Милашко О. Г. Статистичне оцінювання засобів розміщування Одеської області / О. Г. Милашко // Вісник соціально-економічних досліджень. – Одеса, 2013. - Вип. № 1 (48). – С. 264-270
9. Милашко О. Г. Колективні засоби розміщування як об'єкт статистичного вивчення / О. Г. Милашко // Вісник соціально-економічних досліджень. – Одеса, 2014. - Вип. 2 (53). – С. 202-206
10. Милашко О. Г. Статистичні методи – інструмент оцінювання діяльності колективних засобів розміщування / О. Г. Милашко // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя, 2016. – Вип. 4 (04) – Ч. 2. – С. 101-104
11. Милашко О. Г. Статистичне оцінювання закономірностей розвитку суб'єктів туристичної діяльності/ О. Г. Милашко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – Херсон, 2017. - Вип. 22, ч. 2. – С. 130-133

12. Підгорний А. З. Міжнародна статистика: навчальний посібник / А. З. Підгорний, О. Г. Милашко, О. П. Русєва / Одеса: ОНЕУ, 2012. – С. 162
13. Милашко О. Г., Семенова К. Д. Використання графічного методу в соціально-економічних дослідженнях / О. Г. Милашко, К. Д. Семенова // Якість освіти : фактори формування і технології підтримки : матеріали науково- методичної конференції. – Одеса : ОНЕУ, 2013. – С. 99-102.
14. Милашко О. Г. Особливості статистичного спостереження в сфері туризму / О. Г. Милашко // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський нац. екон. ун-т. – Одеса, 2011. – Вип. 3 (43). - С. 367-374.
15. Милашко О. Г. Дослідження туристичних потоків за даними засобів розміщування / О. Г. Милашко // Наукові проблеми господарювання на макро, мезо- та мікроекономічному рівнях: Міжнародна науково-практична конференція (24-25 квітня 2014). – Одеса, 2014. – С. 15-18.
16. Милашко О. Г. Статистика туризму : навчальний посібник / О. Г. Милашко. – Одеса : ОДЕУ, 2010. – 168 с.
17. Милашко О. Г. Індексні моделі в статистиці колективних засобів розміщування / О. Г. Милашко // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали третьої міжнар. наук.-практ. конф. (18-19 вересня 2014 р.). – Одеса: Атлант, 2014. – С. 126-127.
18. Милашко О. Г. Статистичний аналіз стану та розвитку підприємств готельного господарства Одеської області / О. Г. Милашко // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. Вип. 13 (114). – Одеса : ОДЕУ, 2010. – С. 143-150.
19. Асмолова І. М. Проблеми, перспективи удосконалення управління приватними готелями в умовах підготовки та проведення в Україні „Євро- 2012” / Асмолова І. М., Воротіна Л. І. // Наук. вісник ЧДІЕУ. – 2012. – № 1 (13). – С. 190–194.
20. Байлик С. І. Готельне господарство. Проблеми, перспективи, сертифікація / С. І. Байлик. – К. : ВІРА-Р, 2001. – 208 с.

21. Галасюк С. С. Проблеми визначення ємності готельної бази в Україні / Галасюк С. С. // Наук. вісник Ужгород. нац. ун-ту. Серія „Економіка”. – 2011. – Спецвипуск 33. – Ч. 3. – С. 36–41.
22. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг / О. О. Любіцева. – К.: Альтпрес, 2003. – 435 с.
23. Мальська М. П. Готельний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2-е вид. перероб. та доп./ М. П. Мальська, І. Г. Пандяк – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 472 с.
24. Маначинська Ю. А. Сутність і специфіка готельних послуг, класифікація засобів розміщення туристів / Маначинська Ю. А. // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2010. – Вип. 4. – С. 211–217.
25. Організація туризму: підручник / [І. М. Писаревський, С. О. Погасій, М. М. Покоłodна та ін.; за ред. І. М. Писаревського]. – Х.: ХНАМГ, 2008. – С. 541
26. Писаревський І. М. Тенденції розвитку готельного господарства в регіоні: вектор пріоритетів / І. М. Писаревський, І. В. Сегеда // Економіка та управління в туризмі і готельному господарстві. – 2014. – Вип. 115. – С. 83–87.
27. Руденко В. П. Основи готельної справи [Електронний ресурс] / В. П. Руденко. – Режим доступу : <http://pidruch-niki.ws/14170120/turizm/>.
28. Основні показники роботи колективних засобів розміщення (2015- 2016 рр.) / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.